

Martina Schlegelová

**Praktické a teoretické aspekty postavení současných britských, irských
a německojazyčných her v českém divadle po roce 1989**

Téma dizertační práce Martiny Schlegelové je aktuální a v současném českém myšlení o divadle – jakož i v českém myšlení o českém divadle – vysoce potřebné. Schlegelová zkoumá fenomén britských, irských a německojazyčných her v souvislosti s jejich uváděním v českých divadlech v letech 1989 – 2010. Období dvaceti let, jemuž věnuje autorka pozornost, zahrnuje popřevratový vývoj českého divadla, který byl plný zvrátů, protichůdných tendencí, snahy zorientovat se a dohnat zameškané. Vývoj, který lze fázovat, budeme-li mít na mysli především chronologii, do několika časových úseků, nebo vrstvit do řady paralelně probíhajících pnutí či tendencí, budeme-li mít na mysli jako prvotní kritéria tematická a formální. S nutností zaujímat k minulým letům stanoviska, hledat jejich význam a smysl, se setkáváme v divadelní praxi, divadelní kritice, divadelním školství etc. prakticky denně. Člověk může leccos „tušit“ na základě vlastních zkušeností, na základě dílčích studií, na základě paralel se zahraničním děním a vývojem, ale exaktní poznání v této oblasti nám dosud chybí. V tomto smyslu vítám dizertační práci Martiny Schlegelové jako dílo vyplňující bílé místo a poskytující věcné, a tedy pádné argumenty při analýzách posledních dvaceti let českého (ale i evropského) divadla; tyto argumenty a jejich aplikace s sebou přinášejí poznání naší současné situace a základnu pro přemýšlení o tom, co dál.

Jádrem práce je podrobná analýza „dvaceti českých sezón“; výzkum doktorandky je založen na archivních pramenech, je věcný, důkladný a solidní. Je to metoda pracná, vyžadující hodně trpělivosti a vytrvalosti, proto si velmi cením právě takového badatelského přístupu. Je to nezpochybnitelné východisko, dnes v české teatrologii ne vždy obvyklé. Martina Schlegelová však nezůstává jen u výčtů a seznamů – na úvodních čtyřiceti stránkách podává nejprve hutný přehled vývoje divadla ve Velké Británii po r. 1945, přibližuje britský divadelní systém a postavení současné dramatiky v něm, německý (německojazyčný) divadelní systém a jeho společenský kontext. Tím dává své práci potřebné souvislosti. Charakteristiky britského a německojazyčného prostředí jsou trefné, pojmenovávají podstatu a slouží pak jako kontext následným analýzám a závěrům těchto analýz, které tvoří další části práce.

Analýzy jednotlivých sezón nejsou jen pouhým výčtem uvedených her, ale přinášejí i podrobnější komentáře, charakterizující jednotlivé tituly, všímající si kontextu jejich nasazení do repertoáru divadel, uvádějící umělecké osobnosti, které jsou s českými inscenacemi zkoumaných her spojeny. Komentáře a dílčí závěry jsou věcné, poučené, svědčí o znalosti založené jednak na osobní znalosti analyzovaných jevů (tam, kde je to vzhledem k věku autorky možné), jednak na znalosti kritik, hodnocení, souvisejících studií atp. To vše je psáno čtivě, kultivovaným jazykem, bez snahy o stylistické exhibice, které by na sebe strhávaly

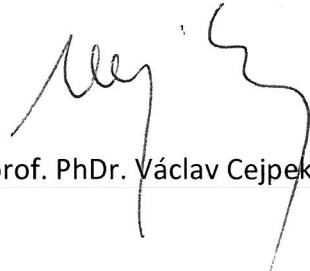
prvotní pozornost. V tom je příčina skutečnosti, že dizertační práce je od počátku do konce držena ve věcné rovině, že v maximální možné míře objektivizuje to, co objektivizovat lze, a nezbavuje se přitom osobního stanoviska či upozornění na nutná omezení některých kritérií či závěrů.

Dokladem toho, že výše popsaná metoda práce byla volena dobře a že vedla k výsledkům, je posledních dvacet stránek práce, v nichž autorka syntetizuje předchozí výzkum. Všímá si zde specifik v uvádění sledovaných her v českém kontextu, mapuje divadla a osobnosti, které jsou v dané oblasti aktivní. Dále pak selektuje nejúspěšnější autory (díla) a vyslovuje svoje zdůvodnění, proč právě tato díla a tito autoři. Zvolená kritéria jsou myslím správná a přesvědčivě dokumentují jakýsi důležitý trend, který lze v dvacetiletí od r. 1989 rozpoznat. Právě tato zjištění jsou důležitá jako jádro poznání a jako impulz k dalším aktivitám.

Pokud vítám dizertační práci Martiny Schlegelové jako potřebnou a ve svých výsledcích přínosnou, pak tak činím s vědomím, že i tato cesta je zapotřebí k poznání naší situace a že i tato cesta vede k možným dalším činům dramaturgickým, překladatelským, inscenačním... Jsem přesvědčen o tom, že větší vstřebání současné zahraniční dramatiky a posléze i přesvědčivější původní česká tvorba je možná jednak aktivitou tvůrců, ale také výchovou diváků; evropské divadlo začalo od sedmdesátých let mluvit jiným jazykem – a my jsme o tom neměli ani ponětí, hrajíce si zde „takové normální rodinky“. Tvůrci mají šanci dohánět taková zpoždění přece jen rychleji – tato práce je dokladem toho, že se tak i děje. Zpoždění do jisté míry přetrvává u diváků, neboť tam je proces absorpce nových komunikačních kódů zdouhavější; diváky je třeba ke vnímání nového divadelního jazyka vychovat postupnou a trpělivou prací – jako tom píše i Martina Schlegelová. Zákruty cesty, jak to činit a učinit, i současnou etapu této pouti prezentuje ve své dizertační práci.

Dizertační práce Martiny Schlegelové má rovněž všechny vnější náležitosti, které k odborné práci patří – důkladný poznámkový aparát, označené citace, kvalifikovaný seznam odborné literatury, pramenů a všech zdrojů. V celku práce jsou naplněna všechna očekávání a všechny podmínky s takovou prací spojené. Je zcela naplněno kritérium oboru „Teorie a praxe divadelní tvorby“. Doporučuji proto, aby práce byla přijata a aby proběhlo obhajovací řízení.

V Brně 9. 12. 2012

prof. PhDr. Václav Cejpek